

Beskrivning av ett syntaktiskt fenomen i ett specifikt språk - revised

Den possessiva fras-konstruktionen i bretonska

En possessiv nominalfras innehåller ett ägt substantiv (eng. *Possessed N (nomen)*) och en ägande part, som uttrycks i en egen nominalfras (eng. *Possessor NP*). I en sådan konstruktion är det ägda satsens *huvud* och den ägande parten är en *dependent*. Detta innebär att den dominanta parten i satsen är det ägda, alltså huvudet (Van Valin 2001: 87). Det finns tre generella typer av dependenser; bilaterala, unilaterala och koordinata (eng. *coordinate*). En bilateral dependens innebär att huvudet inte kan förekomma i satsen utan dependenten, de har lika värde. I en unilateral dependens kan huvudet dock förekomma helt utan dependenter. Den sista typen av dependenser, koordinat, innebär att de båda parterna har lika status, alltså att en sats har två huvuden. Även om possessiviteten kan ses som en typ av modifiering i en possessiv konstruktion och därför borde vara av unilateral dependens, är det precis det som gör frasen till en possessiv konstruktion och således handlar det om bilateral dependens (Van Valin 2001: 89-90).

Possessivitet i bretonska uttrycks på ett förhållandevis egendomligt sätt som däremot inte är unikt för keltiska språk. Denna språkgrupp använder generellt sett en speciell konstruktion för att beteckna ägandeskap; där ägaren inte behöver kvalificeras av den bestämda artikeln. Detta tillför att både ägaren (eng: *possessor*) och den ägda (eng: *possessed*) är implicit definierade av kontexten och inte av formen i bretonska. Språket har dock en form för possessiva konstruktioner där det kan markeras som en juxtaposition eller specificerat nomen, som visat i exempel (1) (Press 1986: 211).

- (1) tok Erwan
 hatt Erwan
 “Erwans hatt”

Bretonska använder även prepositioner för att markera possession i en del fall där de som ägs står i pluralis. När någon vill referera till endast ‘en del’ ting kan prepositionen *eus* användas. Samma preposition kan användas om någon vill referera till ‘var och en’ av några specifika ting eller om denne berättigar det ägda med ett superlativ adjektiv; se exempel nedan (Press 1986: 212).

- (2a) toennoù an ti
 “hustaken”
- (2b) toennoù **eus** an ti
 “...husets tak”
- (2c) pep toenn **eus** an ti

“varje hustak”

- (2d) an uhelañ toenn eus an ti
 “husets högsta tak”

Prepositionen *eus* är även relevant i relativa possessiv-satser och när det som uttrycks possessivt är direkt objekt av ett negerat verb. Andra prepositioner som kan användas i possessiva konstruktioner är ‘*diwar*’, ‘*da*’ och ‘*a*’. Det förstnämnda används bland annat tillsammans med *ar maez* ‘landet’ i satsen *diwar ar maez* ‘från landet’. När ägaren är animat är *da* passande, detta uppvisas i (3); i vissa sammanhang är även formen *di* acceptabel (Press 1986: 212-213).

- (3) N'em eus ket kavet ar mignon-se da Ber
 “Jag har inte hittat den där vännen till Per”

Användningen av prepositionerna är verksam när det ägda eller komplement är obestämda, som i ‘en av mina vänner’ (*ur mignon da*). Alternativt kan satsen sättas i en juxtaosition, vilket således övergår i en lexikalisering (eng. *lexicalization*) eller användning av prepositionen *a* (*tud a voir* ‘sjöfolk’) (Press 1986: 213).

En alternativ beskrivning av possessiva konstruktioner i bretonska är att de är uppbyggda av en bestämd nominalfras sammanställt med en annan nominalfras där den icke-determinerade frasen står först i satsen, exempel på det ges i (4a). Om konstruktionen innehåller fler än två substantiv kommer determineraren (DET) placeras mellan de två sista substantiven (4b). Bestämningsfacket (eng. *the determiner slot*) kan fyllas av både bestämda determinerare (4a,b), obestämda determinerare, possessiva och andra determinerare (Tyers, Ravishankar 2018: 4).

(4a)	ti	ar	maer
	N	DET	N
eng.	<i>house the mayor</i>		
	“The mayor’s house”		
sv.	“Borgmästarens hus”		

(4b)	toenn	ti	ar	maer
	N	N	DET	N
eng.	<i>roof house the mayor</i>			
	“The roof of the mayor’s house”			
sv.	“Taket på borgmästarens hus”			